

واکاوی نقش خدمات ترویج کشاورزی در افزایش برگشت پذیری اجتماعی - اکولوژیک خانوارهای کشاورز در برابر بحران های اقلیمی و زیست محیطی

حمیده ملک سعیدی^۱، عزت اله کرمی^۲

^۱ دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز، ^۲ استاد بخش ترویج و آموزش دانشگاه شیراز

hmsaidi87@gmail.com

محققان در تلاش برای درک و تعدیل اثرات بحران های زیست محیطی ناشی از تغییرات اقلیمی و مداخلات انسانی، پارادایم های جدیدی را در مطالعات مربوط به پایداری تلفیق نموده اند که قدرت برگشت پذیری سیستم های اجتماعی و اکولوژیک مورد تأکید قرار می گیرد. برگشت پذیری ظرفیت سیستم برای حفظ بقاء، سازگاری و رشد، در رویارویی با تغییرات را نشان می دهد. این ویژگی در سیستم های پیچیده اجتماعی و اکولوژیک، زمینه را برای رشد و نمو این سیستم ها و تبدیل آنها به ساختاری بهتر و با عملکردی مطلوب تر، از طریق خودسازماندهی در برابر بحران ها و تغییرات رافراهم می نماید. وقوع تغییرات زیست محیطی، چالش های عمده ای را برای مردم روستایی ساکن در کشورهای در حال توسعه و گروه هایی که معیشت آنها به میزان زیادی به منابع طبیعی وابسته است، به وجود آورده و زمینه گسترش هر چه بیشتر فقر و تشدید روند مهاجرت را در بین این گروه ها فراهم نموده است. برنامه ریزی برای ایجاد و افزایش ظرفیت برگشت پذیری خانوارهای کشاورز برای مقاومت در برابر چنین بحران هایی نیازمند همکاری سیاست گزاران و تصمیم گیران در بخش های مختلف دولتی و خصوصی می باشد. خدمات ترویج کشاورزی در هر گونه تلاش برای افزایش ظرفیت سازگاری و برگشت پذیری جوامع روستایی و کشاورزی به اثرات مخرب بحران های اقلیمی و زیست محیطی می باشد، هدف به روش اسنادی و کتابخانه ای انجام شده است، پاسخ به این سؤال سازمان ترویج کشاورزی باید دارای چه ویژگی هایی باشد تا بتواند به ایجاد و بهبود ظرفیت برگشت پذیری جوامع کشاورزی در برابر بحران های مختلف کمک نماید. پس از بررسی و تحلیل ظرفیت سیستم ترویج کشاورزی در ایران برای ایجاد برگشت پذیری، لزوم تجدیدنظر در این سیستم دربرگیرنده توصیه ها و راه حل های عملی به منظور تجدیدنظر در تعریف، اهداف، تفکر، نوع سیستم مدیریتی و ساختار سازمانی ترویج کشاورزی هستند، پیشنهاد خواهد شد.

واژه های کلیدی: بحران های اقلیمی و زیست محیطی، برگشت پذیری اجتماعی-اکولوژیک، ترویج کشاورزی، کشاورزی هوشیار به تغییرات اقلیمی